

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 5. rujna 2022.
(OR. en)

12012/22

ENER 415

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Moguće hitne mjere za ublažavanje visokih cijena energije – razmjena mišljenja

Za delegacije se u Prilogu nalazi pripremni dokument predsjedništva o navedenom predmetu s obzirom na izvanredni sastanak Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku 9. rujna 2022.

Moguće hitne mjere za ublažavanje visokih cijena energije

Pripremni dokument predsjedništva

Uvod i kontekst

Sve više cijene energije i izrazita nestabilnost uzrokovane kontinuiranim smanjenjem opskrbe iz Rusije, uključujući nedavni potpuni prekid rada plinovoda Sjeverni tok 1 na neodređeno vrijeme i ničim izazvanu invaziju Ukrajine, upravljaju tržištima, posebno tržištem plina. Visoke cijene energije i nestabilnost potiču rast inflacije i ozbiljno utječu na sva poduzeća i potrošače, među ostalim na najranjivija i energetska siromašna kućanstva, a sve više i na kućanstva sa srednjim dohotkom. Osim toga, kapacitet za proizvodnju električne energije u EU-u znatno je niži od uobičajenog, posebno zbog manjka nuklearne energije u nekim državama članicama, smanjenja europske proizvodnje hidroenergije, niskih razina Rajne i drugih rijeka, što utječe na prijevoz ugljena, te zbog nepovoljnog vjetra i drugih čimbenika. Nestašice u proizvodnji električne energije iz tih izvora energije potiču potražnju za plinom.

U takvoj je situaciji ključno sagledati kretanja na tržištu i utvrditi moguće mjere za rješavanje problema visokih cijena električne energije potaknutih visokim cijenama plina. Nadovezujući se na paket instrumenata Komisije iz listopada 2021. i na temelju plana REPowerEU objavljenog u svibnju, države članice već su donijele različite mjere za suzbijanje učinaka na nacionalnoj razini, ali s obzirom na to da se stanje na tržištu pogoršava, socijalni partneri pozivaju na brzu provedbu rješenja na razini EU-a kojima bi se ublažili negativni učinci na europska tržišta. Nesporno je da će predstojeća sezona grijanja testirati otpornost energetskeg tržišta EU-a.

Kao novi izazov za unutarnje tržište EU-a nedavno su se pojavili problemi s likvidnošću u vezi s trgovanjem električnom energijom, što stvara pritisak na sudionike na tržištu koji štite pozicije. Dnevne fluktuacije cijena ponekad su uzrokovale znatna povećanja zahtjeva za iznos nadoknade za terminske ugovore. Zbog toga je sve većem broju poduzeća gotovo nemoguće zadržati svoje pozicije zaštite od rizika otvorenima, što dovodi do njihova povlačenja s terminskih tržišta. Nižim razinama sudjelovanja na terminskim tržištima smanjuje se likvidnost na tim tržištima, što pak povećava nestabilnost cijena u začaranom krugu.

Kako bi riješile navedena pitanja, države članice uvele su različite nacionalne mjere. Kako bi se na te izazove odgovorilo i na razini EU-a, mogu se razmotriti opcije u nastavku.

Razmatrane opcije

A) Razdvajanje/ograničavanje utjecaja cijene plina na cijenu električne energije

- privremeno ograničavanje cijene plina koji se upotrebljava za proizvodnju električne energije,
- privremeno ograničavanje cijene uvezenog plina iz određenih jurisdikcija,
- proizvodnja električne energije iz plina privremeno isključena iz redoslijeda vrijednosti i određivanja cijena na tržištu električne energije.

B) Povećanje likvidnosti na tržištu

- hitna potpora za kreditne linije sudionicima na tržištu koji se suočavaju s pozivima za uplatu vrlo visokih iznosa nadoknade, uključujući posebno rješenje na europskoj razini, na primjer preko ESB-a,
- izmjena pravila trgovanja za energetske burze, kao što je privremena izmjena regulatornih zahtjeva za kolateral u trgovanju električnom energijom, uključujući preispitivanje automatskih prilagodbi gornjih granica cijena,
- privremene suspenzije europskih tržišta energetskih izvedenica, ili trgovanje budućnosnicama u određenim cjenovnim rasponima.

C) Koordinirane mjere za smanjenje potražnje za električnom energijom

- mjere za smanjenje potražnje u sektoru električne energije, primjerice one slične koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje u sektoru plina donesenima u srpnju 2022.

D) Ograničavanje i iskorištavanje prihoda inframarginalnih proizvođača električne energije

- privremeno prisvajanje dijela prihoda koje ostvaruju inframarginalni proizvođači i njihovo korištenje za smanjenje pritiska visokih cijena energije na kupce, pri čemu veleprodajna cijena ostaje nepromijenjena.

E) Utjecaj sustava ETS EU-a

- procjena opcija upotrebe sustava ETS EU-a za ublažavanje trenutačno visokih cijena električne energije i osiguravanje da Vijeće ostvari brz napredak u postizanju dogovora o poglavljima o programu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost, što uključuje mogućnost upotrebe emisijskih jedinica iz rezerve za stabilnost tržišta.

U svim relevantnim budućim intervencijama trebalo bi poštovati sljedeća osnovna načela energetske politike EU-a i povezane ciljeve:

- trebalo bi očuvati sigurnost opskrbe električnom energijom i plinom na europskoj razini,
- trebalo bi očuvati unutarnje energetske tržište i povezane koristi,
- mjere ne bi smjele dovesti do povećanja potrošnje plina niti ugroziti napore za smanjenje potrošnje plina u Europi,
- odgovor bi trebao biti jednostavan za provedbu i koordiniran na razini EU-a,
- mjerama bi se trebao ublažiti učinak na račune kupaca za energiju,
- usklađenost s ciljevima i provedbom europskog zelenog plana.

Navedene opcije za hitne mjere zamišljene su kao hitan odgovor na trenutačnu izvanrednu situaciju. Ipak, trebali bismo nastaviti raspravljati o sustavnom poboljšanju modela unutarnjeg energetskog tržišta kako bi on u budućnosti bio bolje pripremljen za slične uvjete na tržištu. Takvo se poboljšanje mora na odgovarajući način razmotriti, temeljiti se na detaljnoj analizi i procjeni učinka te se njime mora uzeti u obzir postupna provedba budućega dekarboniziranog energetskog tržišta.

Pitanja:

- 1. Slažete li se s time da je mjere na razini EU-a koje će predložiti Komisija važno donijeti pravodobno uoči predstojeće sezone grijanja? Ako je odgovor potvrđan, koje bi od navedenih ili alternativnih opcija trebalo razmotriti?*
 - 2. Koje posebne instrumente smatrate prikladnima za brzo rješavanje navedenih problema?*
-